

EFFEKTRAPPORT 2023

En bil från Läkare Utan Gränser utanför sjukhuset Padre Justo de Rubio i Tachira, Venezuela.
Foto: Matias Delacroix

Läkare Utan Gränser
Ideell organisation
802017-2360

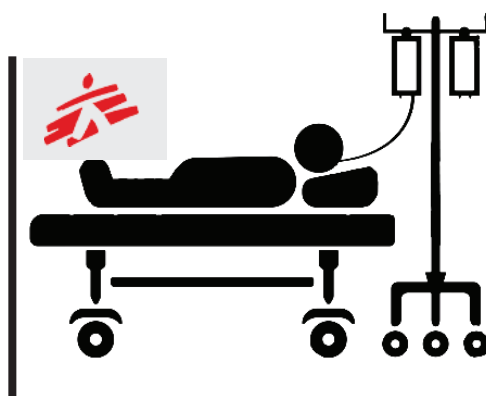
SAMMANFATTNING

I den här rapporten illustrerar vi hur den internationella organisationen Médecins Sans Frontières, som Läkare Utan Gränser i Sverige tillhör, arbetar för att nå sina mål.

Läkare Utan Gränser är en ideell förening som består av 26 nationella och regionala enheter. Fem av dessa enheter, Frankrike, Belgien, Holland, Spanien och Schweiz, har huvudansvaret för de internationella projekten. Den svenska sektionen rekryterar personal till internationella uppdrag, samlar in pengar och sprider information om situationen för de människor som vi möter på plats. Vi har också en enhet som genomför utvärderingar av projekten samt en innovationsenhet.

VAD VILL LÄKARE UTAN GRÄNSER ÅSTADKOMMA?

Vi vill rädda liv och lindra nöd med vårt medicinska och humanitära arbete. Genom våra medarbetares vittnesmål vill vi också berätta om vad vi ser på plats med hopp om att bidra till förändring.

VILKA STRATEGIER HAR LÄKARE UTAN GRÄNSER FÖR ATT NÅ MÅLEN?

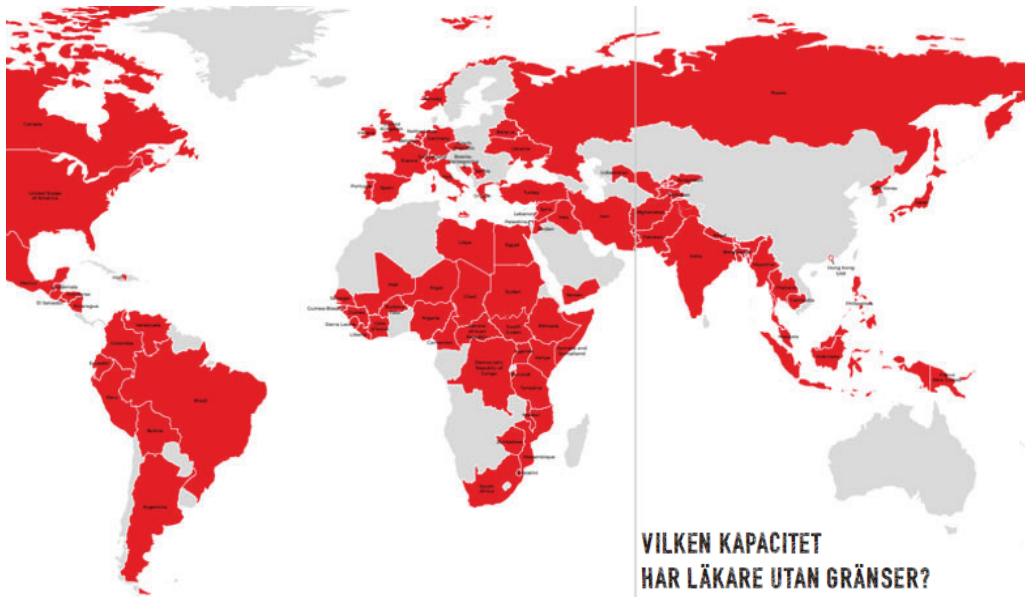
Vi är opartiska, neutrala och oberoende och gör våra insatser där vi behövs mest. Vår verksamhet finansieras nästan uteslutande av privata medel.

- Det ger oss frihet att bedriva verksamhet där vi bedömer att behoven är som störst.
- Risken blir mindre att vår verksamhet styrs av statliga intressen och att vi ses som partiska i länder där det t ex pågår väpnad konflikt.

Läkare Utan Gränser bedriver egna projekt.

- Vi samverkar gärna med lokala aktörer men våra operativa center är oftast huvudansvariga för våra egna projekt, vilket ger ökad kontroll av våra resurser.

VILKEN KAPACITET HAR LÄKARE UTAN GRÄNSER?

- >23 miljarder kr i årlig omsättning
- >Projekt i fler än 75 länder
- >68 000 anställda, varav de flesta lokalt anställda i de länder där vi arbetar
- >16 000 000 patienter

HUR ARBETAR LÄKARE UTAN GRÄNSER MED UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING?

Vi använder oss av resultatbaserade verktyg (LogFrameApproach) för att styra och följa upp verksamheten. Vi investerar ständigt i att utveckla utvärderingsarbetet. Genom ökad kunskap om varför vi lyckas bättre med vissa aktiviteter än andra kan vi förbättra våra metoder och arbets sätt. Utvärderingar är också en viktig del av dokumentationen av hur vi använder våra resurser och i vilken utsträckning vi uppnår våra mål.

Här hittar du utvärderingar som utfördes 2023: <http://evaluation.msf.org>

Foto: Leonora Baumann/Läkare Utan Gränser

Foto: Tadeu Andre

VAD ÅSTADKOM LÄKARE UTAN GRÄNSER 2023? NÅGRA EXEMPEL:

- Mer än 8 000 psykosociala stödsamtal för personer med PTSD i Ukraina. Våra ambulanser och mobila kliniker fortsatte även arbetet med att evakuera allvarligt sjuka från frontlinjen och tillhandahålla sjukvård.
- Hjälpte människor drabbade av de förödande jordbävningarna i Syrien och Turkiet och fortsatte våra massiva nödprogram efter översvämningar i Pakistan. I dessa två insatser behandlades mer än 350 000 patienter.

- Sjukdomen noma, som utan behandling har 90 procent dödlighet, togs upp på WHO:s lista över försummade tropiska sjukdomar. Detta var något som vi kämpat för under många år. En framgångsrik kampanj ledde bland annat till att den svenska regeringen gav sitt formella stöd till införandet av noma på WHO:s lista.

På vår hemsida finns vår internationella aktivitetsrapport och årsredovisning: <https://lakareutangranser.se/om-oss/ekonomi>

Innehåll

Kapitel 1. Vad vill Läkare Utan Gränser uppnå och i vilka sammanhang?.....	1
Läkare Utan Gränser – En internationell organisation	1
Läkare Utan Gränser i Sverige.....	2
Kapitel 2. Vilka strategier gör det möjligt för Läkare Utan Gränser att uppnå sina mål	2
<i>Så ger vi sjukvård och humanitärt stöd där behoven är som störst</i>	<i>2</i>
Finansiering av projekt.....	3
Osäkra miljöer.....	3
Kommunikations- och påverkansarbete.....	3
Innovation	4
Forskning.....	4
Så arbetar vi	4
Läkare Utan Gränserns akutinsatser.....	4
Våra team.....	4
Humanitär logistik.....	5
Kapitel 3. Vad är Läkare Utan Gränserns kapacitet, i termer av ekonomi och HR?	6
Kapitel 4. Hur arbetar Läkare Utan Gränser med uppföljning och utvärdering?	6
Kapitel 5. Vad har Läkare utan Gränser uppnått 2023 – ta del av konkreta förändringar och resultat.....	6
Naturkatastrofer – som förvärras och sker oftare på grund av klimatförändringarna – tar ut sin rätt.....	7
Noma – nu med på listan över försummade sjukdomar	7
Ny app förenklar diagnostik av sjuka barn	7
Nytt program för personer med posttraumatisk stressyndrom (PTSD) i Ukraina.	7
350 ton förnödenheter till Sudan.	7
Förändringsteori och förändringskedja – exempel från vårt undernäringssprojekt i Maidiguri, Nigeria	8

Inledning

Du är precis på väg att ta del av vår effektrapport som beskriver det arbete, de strategier och de val som görs av Läkare Utan Gränser!

Vi hoppas att effektrapporten ska hjälpa dig att få en god förståelse för vilka effekter Läkare Utan Gränserns arbete har, genom att berätta vad Läkare Utan Gränser vill åstadkomma, vilka strategier och arbetssätt Läkare Utan Gränser har valt, och hur vi som organisation arbetar med uppföljning och utvärdering. Vidare berättar rapporter om organisationens kapacitet och ger exempel på vad som har åstadkommit under 2023.

Trots att det är den svenska sektionen av Läkare Utan Gränser som lämnar den här rapporten har vi valt att inte avgränsa omfattningen till endast de aktiviteter som görs av den svenska sektionen. Det beror på att Läkare Utan Gränser i Sverige är den del av den världsomspännande rörelsen Läkare Utan Gränser/Médecins Sans Frontières, och medan den svenska sektionen bidrar med insamlade gåvor och personal till de internationella projekten, är det hos våra patienter i de internationella projekten som effekterna av de resurser vi bidrar med syns!

Rapporten är avgränsad till att ge exempel på aktiviteter, effekter och utmaningar från 2023, den gör inte anspråk på att täcka in effekterna i alla projekt under året som gått.

Om du är intresserad av ännu mera fördjupande läsning rekommenderar vi varmt den internationella aktivitetsrapporten och den internationella årsredovisningen, som täcker in alla länder där Läkare Utan Gränser arbetade 2023, med nyckeltal per projekt.

De finns att läsa på www.msf.org

Kapitel 1. Vad vill Läkare Utan Gränser uppnå och i vilka sammanhang?

I det här kapitlet berättar vi om våra arbetsområden, våra grundprinciper och hur vi är organiserade

Läkare Utan Gränser – En internationell organisation Läkare Utan Gränser, Médecins Sans Frontières (MSF), är en internationell, oberoende, medicinsk humanitär organisation som räddar liv och lindrar nöd där vi behövs mest. I mer än 50 år har vi bistått med medicinsk akutvård till människor som drabbats av väpnade konflikter, epidemier och naturkatastrofer, samt till grupper som saknar tillgång till sjukvård, oavsett deras politiska åsikt, religion eller etniska tillhörighet. Läkare Utan Gränser är en ideell förening som består av 26 nationella och regionala enheter. Från fem så kallade operativa center i Frankrike, Belgien, Holland, Spanien och Schweiz drivs våra projekt. Därifrån beslutas när, var och vilka insatser som är nödvändiga. Därtill har vi en operativ sektion i västra och centrala Afrika, vars

syfte är att stärka vår operativa kapacitet i regionen och säkerställa mångfald i organisationen. Läkare Utan Gränser bedriver projekt i fler än 75 länder runt om i världen.

Läkare Utan Gränser i Sverige Läkare Utan Gränser i Sverige är en ideell förening som bidrar till verksamheten i våra projekt genom att rekrytera och utbilda personal, samla in pengar och med hjälp av påverkans- och kommunikationsarbete berätta om situationen för de patienter vi möter på platser där vi arbetar. För att stärka verksamheten i projekten har den svenska sektionen också en enhet som genomför utvärderingar av våra medicinska humanitära insatser och en enhet som arbetar med innovation.

Kapitel 2. Vilka strategier gör det möjligt för Läkare Utan Gränser att uppnå sina mål?

LÄKARE UTAN GRÄNSERS GRUNDPRINCIPER

Läkare Utan Gränser är en medicinsk, humanitär organisation som bistår med medicinsk vård till människor som drabbats av väpnade konflikter, epidemier, naturkatastrofer eller som nekas tillgång till sjukvård. Vårt arbete genomsyras av medicinsk etik och principerna om opartiskhet, oberoende och neutralitet.

Läkare Utan Gränser är en internationell, ideell organisation. Runt hälften av våra medlemmar är läkare eller annan sjukvårdspersonal, och vi står även öppna för andra yrkesgrupper som kan vara till nytta i vårt arbete. Den som arbetar för oss förbinder sig att följa nedanstående principer:

- 1) Läkare Utan Gränser bistår människor i nöd som drabbats av väpnade konflikter, naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan, utan åtskillnad med avseende på etnicitet, religion, politisk åsikt eller annan övertygelse.
- 2) Läkare Utan Gränser är neutrala och helt opartiska i sitt arbete och kräver, i överensstämmelse med universell medicinsk etik och rätten till humanitär hjälp, att få utöva sin verksamhet i fullständig frihet.
- 3) Läkare Utan Gränser förbinder sig att respektera sin professions etiska regler och att hålla sig fullständigt oberoende av alla makthavare samt alla politiska, ekonomiska och religiösa krafter.
- 4) Läkare Utan Gränserns medarbetare är medvetna om de risker och faror deras uppdrag för med sig och kan inte kräva någon annan kompensation för sig själva eller sina förmånstagare än den som organisationen har möjlighet att ge dem.

Så ger vi sjukvård och humanitärt stöd där behoven är som störst

Läkare Utan Gränserns verksamhet spänner över många områden. Vi gör allt från att bistå med psykosocialt stöd till flyktingar till att vaccinera barn mot smittsamma sjukdomar i

konfliktdrabbade områden. Tack vare lång erfarenhet och ett välutvecklat logistiksystem kan vi snabbt mobilisera resurser och påbörja vårt medicinska arbete bara några timmar efter att en katastrof har inträffat. Utöver direkta akutinsatser driver vi också projekt som sträcker sig över en längre tid. Det kan handla om att ge sjukvård till människor i konfliktområden där sjukvårdssystemet raserats eller bistå med vård till människor som lever i en dold kris.

Överallt där vi arbetar är omständigheterna unika. Våra projekt följer dock i allmänhet en gemensam uppsättning metoder som syftar till att se till att våra resurser och vår expertis används på bästa möjliga sätt.

Finansiering av projekt

Merparten av Läkare Utan Gränsers intäkter, drygt 97 procent, är privata gåvor och det är tack vare detta vi kan bibehålla vårt oberoende och handlingsfrihet. Privat och icke-öronmärkt finansiering ger oss friheten att själva bestämma hur pengarna ska användas, baserat på behoven där vi är verksamma, till skillnad från pengar från regeringar och andra institutionella givare som ofta kommer med olika förbehåll. Tack vare denna beredskap behöver vi inte vänta på att institutionella givare ska frigöra medel eller att en kris ska få tillräckligt mycket uppmärksamhet i medierna och vi kan själva besluta var och när vi ska agera, utifrån var vi bedömer att behoven är störst. Vidare så betyder icke öronmärkta gåvor även minskade administrativa kostnader, vilket gör att mer pengar kan gå direkt till våra insatser.

Osäkra miljöer

Majoriteten av våra projekt bedrivs i så kallade instabila stater, dvs. i områden som drabbats av krig eller konflikt. Vi arbetar systematiskt med att undvika/minska riskerna för att bidra till konflikt eller osäkerhet, både innan vi tar beslut om att starta ett projekt såväl under design och genomförande av projektet. Vår sjukvård baseras enbart på medicinska behov, oberoende av politiska, ekonomiska eller andra intressen. På plats för våra team en ständig dialog med ledare och medlemmar i lokalsamhället, lokala myndigheter och väpnade grupper för att underlätta tillgången till och tillhandahållandet av bästa möjliga sjukvård för patienterna. Vi gör vårt yttersta för att minimera riskerna för våra team genom denna ständiga dialog och genom nyttan och kvaliteten på det stöd vi tillhandahåller.

Kommunikations- och påverkansarbete

Med vårt kommunikations- och påverkansarbete eftersträvar vi att öka kunskapen om humanitära kriser bland allmänheten och beslutsfattare och få till stånd förändring när det behövs, både på lokal, nationell och internationell nivå. I enlighet med våra grundläggande principer är vi beredda att uttala oss offentligt när vi bedömer att det är nödvändigt. Det kan till exempel vara när en viss grupp människor försummas, när militära eller politiska insatser får allvarliga medicinska konsekvenser eller när internationella organisationer inte gör tillräckligt i samband med en nödsituation. Ibland sätter vi också ljuset på system och riktlinjer som begränsar tillgången till sjukvård eller nödvändiga mediciner. Våra uttalanden bygger på analys av medicinska data, på vår egen forskning och på vittnesmål från patienter och personal.

Allas rätt till livräddande och kvalitativa läkemedel

Vi anser att alla patienter, oavsett var de bor, har rätt att få behandling med effektiva och

säkra medicinska produkter och arbetar därför för allas rätt till livräddande läkemedel. Under de senaste 25 åren har vi genom Accesskampanjen arbetat både för att öka tillgången till befintliga läkemedel och för att stimulera utvecklingen av nya, mer effektiva mediciner och diagnostiseringsmetoder. Målet är också att medicinsk forskning och utveckling ska styras av behov och inte av lönsamhet.

Innovation

På senare år har de humanitära kriserna ökat både i antal och omfattning samt blivit alltmer komplexa och vi står inför stora utmaningar såsom exempelvis förändrade sjukdomsmönster (COVID-19, Ebola och Zika) och intensivare extremväder relaterat till klimatförändringar.

Medicinska innovationer är livsavgörande, inte minst i de humanitära kriser där Läkare Utan Gränser jobbar. Den svenska innovationsenheten hjälper våra operativa enheter att utveckla hållbara lösningar för nya och återkommande problem. Vi har även en global innovationshubb (MSF Transformational Initiative Capacity) som samlar innovatörer och experter från hela Läkare Utan Gränserns internationella rörelse för att ta fram humanitära innovationer.

Forskning

Vi bedriver också viktig forskning, baserad på våra erfarenheter. Våra studier har publicerats i nära 80 vetenskapliga tidskrifter och ofta bidragit till förändringar i det kliniska, medicinska arbetet. Vi publicerar även rapporter om specifika hälsofrågor som till exempel sexuellt våld och hiv/aids bland barn.

Så arbetar vi

Vi arbetar i över 75 länder runt om i världen. Varje land har sina egna, unika förutsättningar. Men tack vare gemensamma riktlinjer och rutiner för öppnandet av nya projekt kan vi säkerställa att våra resurser och vår kompetens används på bästa möjliga sätt.

Läkare Utan Gränserns akutinsatser

Snabba och effektiva insatser i nödsituationer är kärnan i vårt arbete. Om dödligheten ökar kraftigt på bara några veckor är den största utmaningen att rädda så många liv som möjligt på så kort tid som möjligt. Läkare Utan Gränser förvarar färdigpackade kit så att teamen kan erbjuda snabb livräddande hjälp - från kirurgiska kit och uppblåsbara sjukhus till kolerakit.

Många gånger arbetar vi redan i landet och kan då svara på de medicinska behoven omgående. Vi har även så kallade akutteam runt om i världen som ständigt är redo att med kort varsel åka till kris- och katastrofområden för att bistå med livräddande vård.

Våra team

När en kris bryter ut börjar Läkare Utan Gränser genast undersöka vilka behov som finns. Så fort uppgifterna om en kris har kontrollerats och bekräftats skickar vi ut ett team med medicinska och logistiska experter till området för att göra en snabb och effektiv första utvärdering av behoven. Denna undersökning kan göras av personal som redan arbetar i området eller av specialister från vårt huvudkontor.

Teamet bedömer situationen, hur många personer som berörs och vilka behoven är. Sedan skickar de ett förslag på insats till det av våra huvudkontor som kommer att hålla i insatsen. När förslaget godkänts inleds processen på huvudkontoret med att hitta medarbetare, organisera material och resurser och se till att det finns pengar till projektet.

Antingen mobiliserar vi personal som redan finns i området för att ge akut hjälp eller också skickar vi dit ett akutteam. Ofta samarbetar dessa båda grupper vilket innebär att vi kan börja behandla sjuka eller skadade samtidigt som vi gör upp en plan för resten av insatsen. Ett exempel är jordbävningen som drabbade nordvästra Syrien och södra Turkiet där våra team på plats redan timmarna efter skallet omedelbart kunde ge akutsjukvård och distribuera de lager av humanitära förnödenheter som fanns.

Vid behov skickas mer personal från regionen eller från utlandet. Förutom medicinsk personal ingår bland annat logistik, vattenspecialister och administratörer i våra team. I vissa länder har vi inrättat särskilda akutteam. I Kongo-Kinshasa har vi till exempel sex olika akutteam som snabbt kan reagera på kriser i hela landet.

Akutteamen består av personer med omfattande erfarenhet inom viktiga humanitära områden som sjukvård, logistik, ledarskap och hantering av kriser som naturkatastrofer och konflikter. De står beredda att rycka ut dygnet runt, veckans alla dagar och kan skickas iväg inom några timmar efter att en akutsituation har uppstått. De är ofta ansvariga för den inledande bedömningen och kan stanna i flera månader för att bistå med den akuta livräddande vården, samtidigt som ett mer långsiktigt projekt påbörjas.

Ett genomsnittligt projektteam består av fyra till tolv internationellt utsända medarbetare som arbetar tillsammans med upp till 200 lokalt anställda. Verksamheten leds av en landchef och ett koordinationsteam. Ett sådant team består i regel av en medicinsk koordinator, en logistisk koordinator och en finansiell samordnare, och är oftast placerat i huvudstaden i de länder där Läkare Utan Gränser arbetar.

Humanitär logistik

Vi kan vårda miljontals patienter varje år eftersom vårt arbete stöds av ett gediget logistiskt nätverk. Det bygger på att Läkare Utan Gränser personal alltid ska ha exakt rätt material för den aktuella insatsen, oavsett om det gäller akuta nödsituationer där förnödenheterna kan behövas inom 24 timmar eller långvariga program där det är viktigt med en stadig tillgång till utrustning och läkemedel.

I stora kriser flygs nödvändigt material in så att arbetet kan påbörjas omedelbart, även om lastbilar, båtar eller andra transportmedel ofta är nödvändiga för att transportera utrustningen från planen till själva projektet. Tack vare väl inarbetade rutiner, protokoll, färdigpackade och anpassade kit som finns tillgängliga i våra logistikcentra kan vi distribuera material och utrustning inom några timmar. När våra team anländer för att påbörja insatsen står i regel allt redan klart.

I vissa länder där kriser ofta sker eller där någon form av kris verkar vara under uppsegling förvarar Läkare Utan Gränser utrustning och förnödenheter i lättåtkomliga lagerlokaler.

Kapitel 3. Vad är Läkare Utan Gränsers kapacitet, i termer av ekonomi och HR?

Globalt har Läkare Utan Gränser runt 68 000 anställda, varav majoriteten är anställda lokalt i de länder där vi arbetar. Vi genomför bland annat omkring 16 miljoner öppenvårdsbehandlingar årligen. Läkare Utan Gränser omsätter årligen närmare 23 miljarder kronor och vi har fler än 7 miljoner privata givare världen över. Drygt 97 procent av Läkare Utan Gränsers intäkter är privata gåvor och det är tack vare den stora andelen privata gåvor som vi kan bibehålla vårt oberoende.

Medelantalet anställda på Läkare Utan Gränsers kontor i Sverige, omräknat till antal heltidstjänster, var under året 103. Totalt har även 8 personer arbetat ideellt för organisationen på kontoret i Stockholm, motsvarande cirka 38 procent av en heltidstjänst. Totalt uppgick intäkterna för Läkare Utan Gränser i Sverige till 1,1 miljarder kronor, varav 951,3 miljoner kom från allmänheten, stiftelser och företag. Totalt hade det svenska kontoret 70 utsända, varav 53 procent medicinsk personal, som gjorde sammanlagt 98 uppdrag i 35 länder. Under 2023 rekryterade vi 26 personer för framtida internationella uppdrag.

Kapitel 4. Hur arbetar Läkare Utan Gränser med uppföljning och utvärdering?

Läkare Utan Gränser arbetar resultatbaserat och använder sig av LFA-metoden (Logical Framework Approach) för att följa upp och mäta resultat och måluppfyllelse i våra projekt världen över. Uppföljning av varje projekts aktiviteter och resultat görs löpande (dagligen, veckovis, månadsvis och tertialvis) på olika nivåer inom organisationen (projektnivå, koordineringsteam, huvudkontor). Genom den löpande uppföljningen av projekten säkerställer vi att insatserna och aktiviteterna leder till önskat resultat och att vi kan förbättra eller förändra vårt arbete om så behövs. Några av de resultatmått som används är antal konsultationer i öppen respektive slutenvård, inom mödravården, kirurgi, undernäring och vaccinationer.

Utvärderingsenheten vid det svenska kontoret är en del av Läkare Utan Gränsers internationella utvärderingsgrupp. Denna består av tre oberoende enheter som arbetar med utvärderingar av våra medicinska, humanitära insatser världen över. Det övergripande syftet med utvärderingsenheten är att genom utvärderingar av våra insatser öka det organisatoriska lärandet och utveckla verksamheten.

Kapitel 5. Vad har Läkare utan Gränser uppnått 2023 – ta del av konkreta förändringar och resultat.

2023 var ett exceptionellt år när det gäller komplexa kriser och konflikter och ett år när behovet av våra medicinska humanitära arbete var väldigt tydligt. Under 2023 bistod Läkare Utan Gränser med allt ifrån förlossningsvård i Venezuela och livsavgörande operationer i Nigeria, till katastrofinsatser efter jordbävningar och översvämningar. När krig bröt ut i Sudan och

i Gaza fick vi snabbt ställa om vårt arbete på plats. Samtidigt fortsatte våra insatser i krigets Ukraina och våra insatser på Haiti där laglösheten tilltog och vi var en av få internationella medicinska organisationer på plats.

Det fanns även många andra områden i världen där de humanitära behoven var omfattande. Några exempel är norra Nigeria och den djupa undernäringskris som pågår där, jordbävningen i norra Syrien och Turkiet liksom flera platser i EU där människor som sökt skydd möttes av våld och brist på medmänsklighet.

Nedan är ett axplock från vårt humanitära arbete världen över under 2023:

Naturkatastrofer – som förvärras och sker oftare på grund av klimatförändringarna – tar ut sin rätt. Under 2023 svarade Läkare Utan Gränser på de förödande jordbävningarna i Syrien och Turkiet och fortsatte våra massiva nödprogram efter betydande översvämningar i Pakistan. Enbart genom dessa två insatser behandlade våra sjukhus och mobila kliniker mer än 350 000 människor som drabbats av naturkatastrofer.

Noma – nu med på listan över försummade sjukdomar. Sjukdomen noma, som utan behandling har 90 procents dödlighet, togs upp på WHO:s lista över försummade tropiska sjukdomar. Detta var något som vi kämpat för under många år. En framgångsrik kampanj ledde bland annat till att den svenska regeringen gav sitt formella stöd till införandet av noma på Världshälsoorganisationens lista över försummade tropiska sjukdomar.

Ny app förenklar diagnostik av sjuka barn. I Centralafrikanska republiken har Läkare Utan Gränser utvecklat en app, eCARE, som ska hjälpa sjukvårdspersonal att ställa diagnos på barn under fem år för att avhjälpa bristen på kvalificerad personal på platser där vi arbetar. Med stöd av appen kan personalen ställa alla relevanta frågor som behövs och den föreslår därefter en diagnos och rekommenderar lämplig behandling.

Nytt program för personer med posttraumatisk stressyndrom (PTSD) i Ukraina. I Ukraina lanserade våra team under 2023 ett nytt program för personer med PTSD där vi tillhandahåller både sjukgymnastik och stöd för psykisk hälsa för att hjälpa krigsskadade patienter att återhämta sig. Under 2023 genomförde våra psykologer sammanlagt mer än 8 000 psykosociala stödsamtal. Våra ambulanser och mobila kliniker fortsatte även arbetet med att evakuera allvarligt sjuka från frontlinjen och tillhandahålla sjukvård.

350 ton förnödenheter till Sudan. I Sudan har hundratusentals människor tvingats på flykt inom och över Sudans gränser. Vi har aktiviteter i tio delstater i Sudan. Våra sjukvårdsprojekt och sjukhus - på vissa platser de enda sjukvårdsinrättningar som fortfarande är öppna - vårdar ett stort inflöde av patienter i kritiskt tillstånd: krigsskadade, födande kvinnor och kroniskt sjuka människor som inte har någon annanstans att ta vägen. Sedan konflikten började har vi totalt skickat 350 ton förnödenheter till våra insatser i Sudan.

Förändringsteori och förändringskedja – exempel från vårt undernäringssprojekt i Maidiguri, Nigeria

Här följer ett exempel på vår förändringsteori och kedjan från resurser, via aktiviteter och prestationer till effekter:

I Nigerias nordöstra och nordvästra regioner har en kombination av faktorer, såsom eskalerande våld, flykt, höga livsmedelspriser, klimatförändringar och epidemier, bidragit till en allvarlig hälso- och undernäringsskris. Vi har utökat vår verksamhet i flera regioner för att hantera det ökande antalet patienter med undernäring, bland annat i Maidiguri som ligger i nordöstra Nigeria. Här har tillströmningen av internflyktingar från andra delar av området gjort att befolkningen fördubblats från 1 miljon till 2 miljoner. Var fjärde internflykting i nordöstra Nigeria är under fem år gammal, och 80% är kvinnor och barn.

Förändringsteori:

Genom våra planerade aktiviteter kommer vi öka tillgången till gratis kvalitativ vård med fokus på undernärda barn (1-10 år), nyfödda samt gravida kvinnor i Greater Maidiguri, och därigenom bidra till att minska sjukligheten och dödligheten bland internflyktingar och värdbefolkning.

Resurser:

Ett sjukhus för att behandla undernäring, med 200 sängar för inlagda patienter och kapacitet för 150 patienter i öppenvård, ett mödravårdsjukhus i Maidiguri samt mobila kliniker för 2-3 platser som uppskattas nå en befolkning på ca 100 000 personer.

Aktiviteter:

På sjukhuset för undernärda ges medicinsk behandling till barn med svår akut undernäring, svårt undernärda barn med eller utan ödem, och även de som är måttligt undernärda med medicinska komplikationer. Även patienter med fler än en samsjuklighet, såsom diarré, malaria eller HIV och tuberkulos, behandlas på sjukhuset. De patienter som inte behöver vara inlagda behandlas i öppenvård.

I projektet ingår också en uppsökande verksamhet med mobila kliniker som erbjuder grundläggande sjukvård, hälsofrämjande insatser och malariaförebyggande kampanjer såsom säsongsbaserad malaria profylax till målgruppen barn mellan 3-59 månader.

Prestationer: 2023 var antalet undernärda barn i behov av behandling (hos Läkare Utan Gränser och andra organisationer) rekordstort. Det var en utmaning för Läkare Utan Gränser och alla som arbetar för att stabilisera undernäringssituationen i Maidiguri, men Läkare Utan Gränser klarade att anpassa arbetet och ha en ledande roll i hanteringen av den allt svårare undernäringsskrisen. Jämfört med 2022 hade vi en ökning i antalet patienter, både inlagda och i öppenvård, där inlagda patienter ökade med 136%. Under de mest intensiva veckorna under 2023 lades upp till 400 patienter per vecka in. Tack vare att fallen hanterades på ett bra sätt och en bra nätverksorganisation med andra aktörer kunde vi undvika överbelastning hos personalen och bibehålla en beläggning som var inom vår kapacitet.

Effekter: Vi såg en signifikant minskning i dödlighet jämfört med året innan. Det var delvis en effekt av införandet av mobila kliniker i maj, där en förbättrad screening- och remissprocess ledde till att fler patienter kunde få vård på våra näringskliniker i tid. Dessutom

lyckades vi genom att inkludera patienter i kompletterande vårdprogram förebygga att fall av måttlig undernäring förvärrades till svår akut undernäring. Förbättrad vårdkvalitet, inklusive fortbildning av personal, strukturella förbättringa och implementering av avancerad medicinsk teknik såsom "point-of-care ultraljud (POCUS) och MiniLab för att hantera blodförgiftning bidrog också till att minska dödligheten. Införandet av den nya WHO-algoritmen för tuberkulos-screening ledde till en signifikant ökning av diagnostiserade tuberkulos-fall, som ytterligare förbättrade vårdkvaliteten och potentiellt bidrog till att minska dödligheten som hör ihop med odiagnostiserade tuberkulosfall.

Utmaningar och lärdomar:

En av utmaningarna för den uppsökande verksamheten med mobila kliniker var att man hade problem med att få tillgång till några av de områden där det brukar förekomma fall av undernäring. Givet det stora glappet när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa kommer vi under 2024 fortsätta omorientera aktiviteterna genom att integrera en näringskomponent i en mer omfattande vårdmodell för kvinnor och barn.